

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

**Agnieszka Zakrzewska – Bielawska
Michał Trocki**

Rozdział 7

Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich

1. Wstęp

Nauki o zarządzaniu to, w porównaniu z innymi naukami: ścisłymi, przyrodniczymi czy społecznymi - nauki młode. Cechuje je interdyscyplinarność, co oznacza, że mają one liczne powiązania z innymi dziedzinami naukami: ekonomią, socjologią, psychologią, antropologią, ergonomią, naukami prawnymi, informatyką itp. Powoduje to trudności ich klasyfikacji. Zgodnie z obecnie obowiązującą uchwałą Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów w sprawie określenia dziedzin nauki i dziedzin sztuki oraz dyscyplin naukowych i artystycznych, nauki o zarządzaniu klasyfikowane są jako dyscyplina naukowa dwóch dziedzin naukowych, a mianowicie nauk ekonomicznych i nauk humanistycznych [14]. W przeszłości nauki o zarządzaniu wchodziły także w skład dziedziny nauk technicznych, a także były przez krótki okres traktowane jako samodzielna dziedzina nauki (jako organizacja i zarządzanie) [8].

Inaczej klasyfikuje nauki o zarządzaniu OECD [12]. Według tej organizacji zarządzanie łącznie z ekonomią (ang. *economics and business*) zaliczono do nauk społecznych. Obecnie w Polsce trwają prace nad dostosowaniem polskiej

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

klasyfikacji dziedzin i dyscyplin naukowych do klasyfikacji OECD. Dla potrzeb składania wniosków projektów badawczych finansowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego nauki o zarządzaniu są dyscypliną (N115) w dziedzinie nauk humanistycznych i społecznych [17]. Natomiast uwzględniając dziedziny zastosowań, nauki o zarządzaniu zaliczane są do grupy nauk stosowanych, zaś przedmiot i metody badań, do nauk empirycznych [2, s. 21-22]. Ich główną funkcją jest funkcja projekcyjna, polegająca na formułowaniu wskazań, jak doskonalić proces zarządzania [11, s.13], a ich zadaniem jest nie tylko wspieranie postępu wiedzy, lecz także badanie zastosowań tej wiedzy w praktyce [4, s. 57].

Nauki o zarządzaniu mimo, że są młodą dyscypliną, charakteryzują się już bogatym dorobkiem i wciąż dynamicznie się rozwijają. Można zaobserwować postępującą ewolucję poglądów i kształtowanie się nowych paradygmatów, chyba nawet szybszą niż w innych naukach społecznych, a na pewno znacznie szybszą niż w nauce ekonomii [6, s. 9]. Nauki te charakteryzuje także różnorodność metod badawczych. Niektóre z nich, zwłaszcza w początkach rozwoju dyscypliny, zostały zapożyczone od starszych, ukształtowanych już dziedzin nauki, inne zostały wypracowane w jej ramach i dostosowane do jej specyfiki [11, s. 23- 24]. Rozwój nauk o zarządzaniu przejawia się także w zwiększającej się w ostatnich latach liczbie nadanych stopni doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych (lub humanistycznych) w zakresie nauk o zarządzaniu, liczbie składanych wniosków projektów badawczych finansowanych ze środków na naukę, jak również w ramach funduszy europejskich, bogatej literaturze przedmiotu oraz licznych publikacjach stale ukazujących się na rynku wydawniczym, organizacji wielu ogólnopolskich i międzynarodowych konferencji naukowych poświęconych różnym problemom zarządzania oraz w licznych programach edukacyjnych w ramach studiów licencjackich, magisterskich, doktoranckich, MBA i podyplomowych.

Celem tego opracowania jest rozpoznanie zainteresowań i aktywności badawczej w zakresie nauk o zarządzaniu doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich. Aktywność badawczą oceniono na podstawie analizy zrealizowanych przewodów doktorskich i habilitacyjnych, otwartych przewodów doktorskich i wszczętych postępowań habilitacyjnych oraz projektów badawczych promotorskich i habilitacyjnych finansowanych przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Analizą objęto okres od 2005 do 2009 roku. Analiza miała zarówno charakter ilościowy – przedmiotem badań była liczba różnych przedsięwzięć naukowych – jak też jakościowy – bowiem analiza dotyczyła także problematyki prac i projektów badawczych.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

2. Przedmiot i zakres nauk o zarządzaniu

Nauki o zarządzaniu odznaczają się tożsamością, która pozwala na ich wyróżnienie spośród innych dziedzin nauki. Tożsamość tych nauk przejawia się zarówno w tożsamości rezultatywnej, funkcjonalnej i instytucjonalnej. Pierwsza z nich wyraża się przedmiotem badań, względem badawczym, metodami badawczymi oraz dziełami naukowymi i piśmiennictwem naukowym. Wyrazem tożsamości funkcjonalnej tych nauk są rodzaje prowadzonej działalności naukowej, rozwój kadr naukowych i środowiska naukowego oraz kształcenie specjalistów zarządzania. Natomiast tożsamość instytucjonalna tych nauk określona jest przez instytucje naukowe działające w dziedzinie zarządzania, jak np. szkoły wyższe, instytuty naukowe, a także Komitet Nauk Organizacji i Zarządzania PAN [szerzej: 13, s. 7-10].

Najogólniej rzecz ujmując nauki o zarządzaniu zajmują się badaniem tworzenia i funkcjonowania organizacji wszelkiego rodzaju [5, s. 19]. Jednakże przedmiot i zakres problemowy nauk o zarządzaniu są na tyle złożone, że nie wypracowano jak dotąd powszechnie podzielanego poglądu w tej sprawie [11, s. 25]. Nauki o zarządzaniu mogą być rozpatrywane w różnych płaszczyznach i perspektywach, a mianowicie według [11, s. 29- 30; 1, s. 38-39; 3, s. 65-66; 7, s. 54-55]:

- rodzaju organizacji (przedsiębiorstwa i ich związki, organizacje non profit, jednostki administracji państwowej i samorządowej, organizacje wojskowe i policyjne, organizacje społeczne czy religijne),
- funkcji zarządzania (planowanie, organizowanie, motywowanie oraz kontrolowanie),
- procesów (procesy podstawowe / operacyjne, procesy pomocnicze / wspierające i procesy zarządcze),
- zasobów (zasoby materialne i niematerialne lub szerzej zasoby finansowe, rzeczowe, rynkowe, własność intelektualna, ludzkie, organizacyjne i relacyjne),
- poziomów zarządzania (zarządzanie strategiczne, taktyczne i operatywne),
- koncepcji i metod zarządzania.

Nauki o zarządzaniu stale się rozwijają i poszerzają, wykształcając obszerne subdyscypliny, obejmujące swym zakresem zarówno szersze, jak i węższe obszary problemowe zarządzania. Należy tu wymienić: zarządzanie strategiczne, zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie produkcją, zarządzanie marketingowe, zarządzanie projektami, organizację

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

przedsiębiorstwa, zarządzanie wiedzą, zarządzanie finansami, zarządzanie małymi i średnim przedsiębiorstwami, zarządzanie publiczne, zarządzanie międzynarodowe, zarządzanie procesowe itp. Podział nauk o zarządzaniu na subdyscypliny jest sprawą otwartą i dyskusyjną, z uwagi na komplementarność i interdyscyplinarność niektórych specjalności.

3. Metodyka i zakres badań

Do badania aktywności badawczej z zakresu zarządzania doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich oraz ich głównych obszarów zainteresowań zastosowano **analizę formalną i analizę treści dokumentów**. Wykorzystane zostały następujące dokumenty:

- ustawa z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki - tekst jednolity opracowany przez Biuro Centralnej Komisji w związku ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 27 lipca 2005 r. prawo o szkolnictwie wyższym [15],
- wykaz jednostek organizacyjnych uprawnionych do nadawania stopni naukowych i stopni w zakresie sztuki oraz nazwy nadawanych stopni – stan prawny na dzień 21 grudnia 2009r., dokument opublikowany przez Centralną Komisję do Spraw Stopni i Tytułów [19],
- wykaz doktoratów i habilitacji uzyskanych w dziedzinie nauk ekonomicznych z zakresu nauk o zarządzaniu w latach 2005-2009 – dokument przygotowany przez Ośrodek Przetwarzania Informacji (Opi),
- wykaz otwartych przewodów doktorskich i wszczętych postępowań habilitacyjnych otrzymany z 15 polskich uczelni (zobacz tabela 4),
- raporty „Szkoly wyższe i ich finanse” dla lat 2005 – 2008 przygotowane przez Główny Urząd Statystyczny [21]

Analizie poddano także dane dotyczące projektów badawczych Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dziedzinie N 115 (nauki o zarządzaniu) w latach 2005 -2009 [20]. Dane te objęły wyniki 10 konkursów (od 29 do 38)¹. Należy przy tym zaznaczyć, że od 29 do 32 konkursu (lata 2005 – 2006) analizowane tylko projekty badawcze promotorskie, zaś od 33 konkursu (od

¹ Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę przeznaczonych na finansowanie projektów badawczych ogłasza konkursy dwa razy w roku. Wnioski można składać w terminie od 2 listopada do 31 stycznia oraz od 2 maja do 31 lipca danego roku [10].

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

2007r.), w związku z pojawieniem się możliwości finansowania projektów badawczych habilitacyjnych, analizie poddano zarówno granty promotorskie, jak i habilitacyjne.

Do analizy przyjęto podział problematyki zarządzania według **kryterium rodzajowego (przedmiotowego)** oraz **podmiotowego**. Pierwsze kryterium dzieli problematykę nauk o zarządzaniu według rodzaju (specjalności) tych nauk na:

1. Zarządzanie ogólne (teorie i koncepcje, metody i techniki zarządzania),
2. Zarządzanie strategiczne,
3. Zarządzanie zasobami ludzkimi,
4. Zarządzanie marketingowe,
5. Zarządzanie finansami i rachunkowością,
6. Zarządzanie zmianami,
7. Zarządzanie innowacjami,
8. Zarządzanie wiedzą,
9. Zarządzanie produkcją,
10. Zarządzanie logistyczne,
11. Zarządzanie jakością,
12. Zarządzanie procesami,
13. Zarządzanie projektami,
14. Zarządzanie ryzykiem,
15. Zarządzanie kryzysowe,
16. Zarządzanie bezpieczeństwem,
17. Kadra kierownicza i przywództwo,
18. Kultura organizacyjna,
19. Przedsiębiorczość,
20. Nadzór korporacyjny,
21. Inne (gdzie indziej niesklasyfikowane)

Drugie kryterium podziału uwzględnia podmiot rozważań i badań. Wyróżniono tu następujące kategorie:

1. Przedsiębiorstwa,
2. Jednostki administracji państwowej i samorządowej,
3. Inne organizacje publiczne,
4. Inne (gdzie indziej niesklasyfikowane).

Zaproponowany podział, jak każdy inny, ma charakter umowny i może być uznany za dyskusyjny, ale na jego zastosowanie można przytoczyć wiele argumentów.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

4. Rozprawy doktorskie i habilitacyjne zrealizowane w latach 2005 – 2009 - analiza aktywności badawczej i obszarów zainteresowań

Zgodnie z ustawą o stopniach naukowych i tytule naukowym **rozprawa doktorska** jest przygotowywana pod opieką promotora i powinna stanowić oryginalne rozwiązanie problemu naukowego oraz wykazywać ogólną wiedzę teoretyczną kandydata w danej dyscyplinie naukowej, a także umiejętność samodzielnego prowadzenia pracy naukowej. Rozprawę doktorską może także stanowić samodzielna i wyodrębniona część pracy zbiorowej, jeżeli wykazuje ona indywidualny wkład kandydata, odpowiadający wcześniejszym warunkom [15, art. 13]. Natomiast **rozprawa habilitacyjna** powinna stanowić znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej. Rozprawę habilitacyjną może stanowić powstałe po uzyskaniu stopnia doktora dzieło, opublikowane w całości lub zasadniczej części, albo jednotematyczny cykl publikacji. Może stanowić ją także część pracy zbiorowej, jeżeli opracowanie wydzielonego zagadnienia jest indywidualnym wkładem osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, odpowiadającym wcześniejszym wymaganiom [15, art. 17].

Stopnie doktora i doktora habilitowanego są nadawane w jednostkach organizacyjnych, które posiadają uprawnienie do ich nadawania. Wykaz jednostek organizacyjnych uprawnionych do nadawania stopnia doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych (lub humanistycznych) w zakresie nauk o zarządzaniu przedstawiono w tabeli 1.

Stopnie naukowe w naukach o zarządzaniu związane są przede wszystkim z uzyskaniem stopnia doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych. Tylko jedna jednostka w kraju - Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie przyznaje tytuł doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie nauk o zarządzaniu. Dlatego też w dalszej analizie odniesiono dane dotyczące stopni naukowych z zakresu nauk o zarządzaniu do dziedziny nauk ekonomicznych.

Szczegółowe dane dotyczące liczby nadanych stopni doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w ostatnich latach przedstawiono w tabeli 2, w zakresie nauk o zarządzaniu natomiast na ilustracji 1.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Tabela 1 Wykaz jednostek organizacyjnych uprawnionych do nadawania stopni naukowych w zakresie nauk o zarządzaniu²

Stopień doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu			
	Nazwa uczelni	Nazwa Wydziału	
Uniwersytety	1	Uniwersytet Gdański	Wydział Zarządzania
	2	Uniwersytet Łódzki	Wydział Zarządzania
	3	Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu	Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania
	4	Uniwersytet Warszawski	Wydział Zarządzania
Uczelnie ekonomiczne	5	Akademia Ekonomiczna im. Karola Adameckiego w Katowicach	Wydział Zarządzania
	6	Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu	Wydział Zarządzania
	7	Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie	Wydział Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Wydział Zarządzania
	8	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu	Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów
	9	Szkoła Główna Handlowa	Kolegium Nauk o przedsiębiorstwie Kolegium Zarządzania i Finansów
Inne	10	Akademia Leona Koźmińskiego w Warszawie	
Stopień doktora nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu bez uprawnień do nadawania stopnia doktora habilitowanego			
Uniwersytety	1	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej
	2	Uniwersytet Szczeciński	Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania

² Uprawnienia do nadawania stopnia doktora nauk ekonomicznych (lub humanistycznych) w zakresie nauk o zarządzaniu otrzymuje jednostka, która zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy co najmniej osiem osób posiadających tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych (lub humanistycznych), a w tym co najmniej 5 osób z tytułem profesora lub stopniem doktora habilitowanego nauk ekonomicznych (lub humanistycznych) w zakresie nauk o zarządzaniu. Natomiast uprawnienia do nadawania stopnia doktora habilitowanego nauk ekonomicznych (lub humanistycznych) w zakresie nauk o zarządzaniu otrzymuje jednostka, która zatrudnia w pełnym wymiarze czasu pracy co najmniej dwanaście osób posiadających tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych (lub humanistycznych), w tym co najmniej sześć osób posiadających tytuł profesora, przy czym co najmniej pięć osób musi posiadać tytuł profesora lub stopień doktora habilitowanego nauk ekonomicznych (lub humanistycznych) w zakresie nauk o zarządzaniu [15]

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Uczelnie techniczne	3	Akademia Górniczo - Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie	Wydział Zarządzania
	4	Politechnika Częstochowska	Wydział Zarządzania
	5	Politechnika Gdańska	Wydział Zarządzania i Ekonomii
	6	Politechnika Łódzka	Wydział Organizacji i Zarządzania
	7	Politechnika Poznańska	Wydział Informatyki i Zarządzania
	8	Politechnika Śląska w Gliwicach	Wydział Organizacji i Zarządzania
	9	Politechnika Warszawska	Wydział Inżynierii Produkcji
	10	Politechnika Wroclawska	Wydział Informatyki i Zarządzania
Uczelnie ekonomiczne	11	Akademia Ekonomiczna im. Karola Adameckiego w Katowicach	Wydział Ekonomii
	12	Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu	Wydział Nauk Ekonomicznych
	13	Szkoła Główna Handlowa	Kolegium Gospodarki Światowej
Uczelnie niepubliczne	14	Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfantego w Katowicach	Wydział Zarządzania
	15	Społeczna Wyższa Szkoła Przedsiębiorczości i Zarządzania w Łodzi	Wydział Zarządzania
Stopień doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych w zakresie nauk o zarządzaniu			
	1	Uniwersytet Jagielloński w Krakowie	Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej

Źródło: [19]

Tabela 2 Stopnie naukowe nadane w naukach ekonomicznych w latach 2005 – 2008

Stopień naukowy	Ogółem w kraju	Ogółem w szkołach wyższych ³	Nauk ekonomicznych	Nauk ekonomicznych w szkołach wyższych
Rok 2005				
doktora	5 917	4 389	218	196
doktora habilitowanego	955	655	47	40
Rok 2006				
doktora	6 072	4 530	526	519

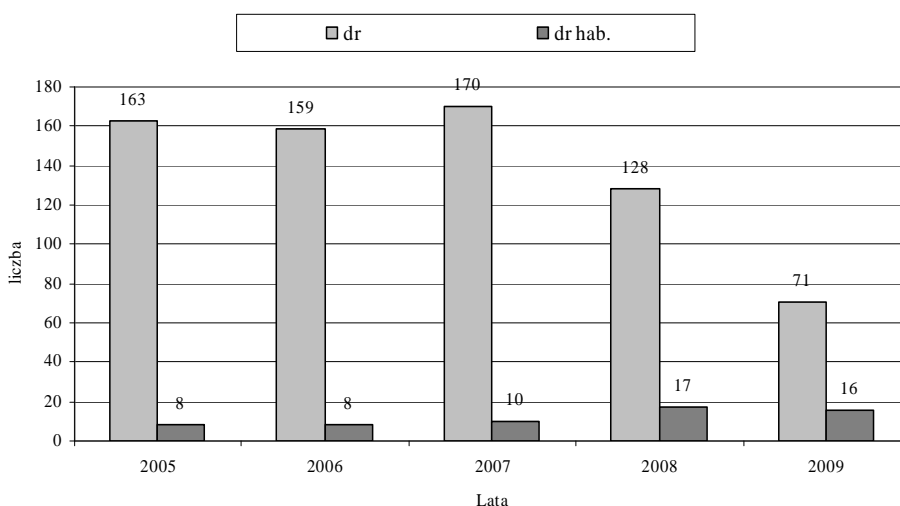
³ Stopnie naukowe nadane w szkołach wyższych podległych MNiSW

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

doktora habilitowanego	860	593	36	33
Rok 2007				
doktora	5 616	4 340	514	507
doktora habilitowanego	771	533	29	29
Rok 2008				
doktora	5 370	4 044	475	472
doktora habilitowanego	937	666	44	44

Źródło: Szkoły Wyższe i ich finanse w 2005 r. [21, s. 248], Szkoły Wyższe i ich finanse w 2006r., [21, s. 246], Szkoły Wyższe i ich finanse w 2007 r. [21,s.212]; Szkoły Wyższe i ich finanse w 2008r. [22, s. 276]

Ilustracja 1. Liczba nadanych stopni doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu w latach 2005 – 2009 (stan do października 2009r.)

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy OPI

Dokonując analizy uzyskanych stopni doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu w badanym okresie można zauważyć, że w latach 2005 – 2007 liczba nadanych stopni doktora kształtowała się na stabilnym poziomie 160 – 170, natomiast w roku 2008 nastąpiło wyraźne obniżenie tej liczby. Czy trend ten zostanie utrzymany w 2009r. okaże się po

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

zebraniu kompletnych danych za ten rok. Liczba uzyskanych stopni doktora spadła w 2008r. o 24,7% w stosunku do 2007r. W całym badanym okresie wzrasta natomiast liczba nadanych stopni doktora habilitowanego. Liczba uzyskanych stopni doktora habilitowanego wrosła w 2008r. o 112,5% w stosunku do roku 2005 i 2006. Te dwie tendencje wpływają na zmianę relacji pomiędzy liczbą nadanych stopni doktora i doktora habilitowanego. O ile w 2005 roku stopień doktora uzyskało 20 razy więcej osób niż doktora habilitowanego, to w już 2008 roku, tylko 7 razy więcej osób.

Ponadto należy zauważyć, że liczba stopni doktora nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu nadanych w polskich wyższych uczelniach stanowiła w 2005r. 83% wszystkich nadanych stopni doktora nauk ekonomicznych, a w kolejnych latach sukcesywnie malała. W 2007 r. dyscyplina nauk o zarządzaniu stanowiła już tylko 33,5% wszystkich nadanych stopni doktora nauk ekonomicznych, a w 2008r. 27,1%. Odwrotną zależność można zaobserwować w przypadku nadanych stopni doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu. W 2005r. stanowiły one 20% wszystkich uzyskanych stopni doktora habilitowanego nauk ekonomicznych, a w 2008r. już 38,6%.

Analizując liczbę uzyskanych stopni naukowych w badanym okresie w podziale na poszczególne uczelnie (tabela 3) można zauważyć, że najwięcej stopni doktora nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu nadano na Politechnice Częstochowskiej (63 stopnie), Uniwersytecie Łódzkim (60 stopni), w Kolegium Zarządzania i Finansów SGH w Warszawie (44 stopnie), na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu (43 stopnie) oraz Politechnice Wrocławskiej (42 stopnie). W latach 2005 – 2007 na jednym z pierwszych miejsc znalazł się również Instytut Organizacji i Zarządzania w Przemyśle „Orgmasz” (32 nadane stopnie doktora). Najmniej zaś na Uniwersytecie Szczecińskim (według danych OPI nadano tu tylko jeden stopień doktora), w Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie SGH w Warszawie (13 stopni), na AGH w Krakowie (14 stopni) oraz w uczelniach niepublicznych. Wśród jednostek nadających stopnie doktora habilitowanego dominują uczelnie ekonomiczne, a zwłaszcza Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów UE we Wrocławiu (12 nadanych stopni w badanym okresie) oraz Wydziały Zarządzania UE w Poznaniu (8 nadanych stopni) i AE w Katowicach (7 nadanych stopni). Wśród uniwersytetów wyróżniają się w tym względzie Uniwersytet Łódzki (7 nadanych stopni) oraz Uniwersytet Gdański (5 nadanych stopni).

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Tabela 3 Stopnie naukowe nadane w naukach ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu w latach 2005–2009 według instytucji nadającej stopień

Uczelnia	Stopień	Ogółem	Lata				
			2005	2006	2007	2008	2009
Uniwersytet Gdański Wydział Zarządzania	dr	36	6	12	8	6	4
	dr hab.	5	1	2	-	1	1
Uniwersytet Jagielloński Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej	dr	30	9	5	7	5	4
Uniwersytet Łódzki Wydział Zarządzania	dr	60	9	16	10	20	5
	dr hab.	7	1	1	-	3	2
UMK w Toruniu Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania	dr	27	6	11	3	4	3
	dr hab.	2	-	-	-	2	-
Uniwersytet Szczeciński Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania	dr	1	-	-	1	-	-
Uniwersytet Warszawski Wydział Zarządzania	dr	22	2	5	5	6	4
	dr hab.	3	-	-	1	-	2
Razem uniwersytety	dr	176	32	49	34	41	20
	dr hab.	17	2	3	1	6	5
AGH w Krakowie Wydział Zarządzania	dr	14	6	2	3	1	2
Politechnika Częstochowska Wydział Zarządzania	dr	63	15	15	8	15	10
Politechnika Łódzka Wydział Organizacji i Zarządzania	dr	24	3	5	8	4	4
Politechnika Śląska Wydział Organizacji i Zarządzania	dr	30	13	6	10	1	-
Politechnika Warszawska Wydział Inżynierii Produkcji	dr	39	15	9	6	9	-
Politechnika Wrocławska Wydział Informatyki i Zarządzania	dr	42	8	9	15	5	5
Razem uczelnie techniczne	dr	212	60	46	50	35	21

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

AE w Katowicach Wydział Zarządzania	dr	26	10	6	3	5	2
	dr hab.	7	-	2	2	1	2
UE w Poznaniu Wydział Zarządzania	dr	43	9	7	10	12	5
	dr hab.	8	1	1	3	2	1
UE w Krakowie Wydział Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych	dr	21	2	9	6	-	4
	dr hab.	3	1	-	-	1	1
UE w Krakowie Wydział Zarządzania	dr	36	8	3	14	4	7
	dr hab.	2	-	1	-	-	1
UE we Wrocławiu Wydział Zarządzania, Informatyki i Finansów	dr	36	13	7	8	6	2
	dr hab.	12	2	-	3	4	3
UE we Wrocławiu Wydział Nauk Ekonomicznych	dr	38	7	6	15	6	4
SGH w Warszawie Kolegium Zarządzania i Finansów	dr	44	9	3	14	15	3
	dr hab.	3	-	1	-	-	2
SGH w Warszawie Kolegium Nauk o przedsiębiorstwie	dr	13	3	3	3	3	1
Razem uczelnie ekonomiczne	dr	257	54	41	73	51	28
	dr hab.	34	4	5	8	8	9
Akademia L. Koźmińskiego w Warszawie	dr	8	1	3	4	-	-
	dr hab.	1	-	-	-	-	1
SWSPiZ w Łodzi Wydział Zarządzania	dr	2	-	-	-	1	1
Instytut Organizacji i Zarządzania w Przemysle „Orgmasz”	dr	32	7	17	8	-	-
	dr hab.	2	2	-	-	-	-
Inne uczelnie i instytucje	dr	4	2	-	1	-	1
	dr hab.	4	-	-	1	3	-

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy OPI

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Ogółem największy udział w nadawaniu stopni doktora nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu mają uczelnie ekonomiczne (37,19%) i techniczne (30,68%), mniejszy uniwersytety (25,47%), a najmniejszy uczelnie niepubliczne (1,45%) i inne⁴ instytucje i uczelnie (0,58%).

Analizując dane uzyskane z wybranych polskich uczelni na temat otwartych przewodów doktorskich i wszczętych postępowań habilitacyjnych (tabela 4) można zauważyć, że dyscyplina nauk o zarządzaniu wciąż cieszy się dużym zainteresowaniem. Największa liczba przewodów doktorskich została otwarta na Wydziale Zarządzania Uniwersytetu Gdańskiego, a wszczętych postępowań habilitacyjnych na Wydziale Zarządzania UE w Poznaniu. Dość licznie otworzono przewody doktorskie na uczelniach ekonomicznych i uniwersytetach, zaś w mniejszym stopniu na uczelniach technicznych, z wyjątkiem Wydziału Organizacji i Zarządzania Politechniki Śląskiej (34 otwarte przewody doktorskie).

Tabela 4 Otwarte przewody doktorskie i wszczęte postępowania habilitacyjne w dyscyplinie nauk o zarządzaniu w wybranych ośrodkach akademickich (stan na grudzień 2009r.)

Uczelnia	Wyszczególnienie	Liczba ogółem
Uniwersytet Gdański, Wydział Zarządzania	dr	90
Uniwersytet Jagielloński, Wydział Zarządzania i Komunikacji Społecznej	dr	45
Uniwersytet Łódzki, Wydział Zarządzania	dr	32
	dr hab.	3
UMK w Toruniu, Wydział Nauk Ekonomicznych i Zarządzania	dr	16
Uniwersytet Warszawski, Wydział Zarządzania	dr	37
	dr hab.	3
AGH w Krakowie, Wydział Zarządzania i Ekonomii	dr	16
Politechnika Gdańska, Wydział Zarządzania i Ekonomii	dr	7

⁴ Wśród nielicznych przypadków w kategorii „inne uczelnie i instytucje” należy wymienić uczelnie zagraniczne, jak np. Uniwersytet Mateja Bela w Bańskiej Bystrzycy, Uniwersytet w Żilinie, Uniwersytet Ekonomiczny w Bratysławie i inne.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Politechnika Łódzka, Wydział Organizacji i Zarządzania	dr	12
Politechnika Poznańska, Wydział Informatyki i Zarządzania	dr	18
Politechnika Śląska, Wydział Organizacji i Zarządzania	dr	34
UE w Poznaniu, Wydział Zarządzania	dr	30
	dr hab.	8
UE w Krakowie, Wydział Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych	dr	21
UE w Krakowie, Wydział Zarządzania	dr	55
SGH w Warszawie, Kolegium Nauk o przedsiębiorstwie	dr	42
Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im. Wojciecha Korfańskiego w Katowicach	dr	7
SWSPiZ w Łodzi, Wydział Zarządzania	dr	16

Źródło: opracowanie własne

W świetle dotychczasowych rozważań można stwierdzić, że nauki o zarządzaniu odznaczają się wysoką aktywnością badawczą, co przejawia się w licznych zakończonych i nowo podejmowanych pracach doktorskich i habilitacyjnych. Wobec tego rodzi się pytanie, jakie problemy zarządzania są najczęściej podejmowane i analizowane przez doktorantów i habilitantów polskich uczelni?

Obszary zainteresowań w naukach o zarządzaniu wytyczono na podstawie analizy tematów prac doktorskich i habilitacyjnych według ustalonego kryterium przedmiotowego (rodzajowego) i podmiotowego. Szczegółowe wyniki⁵ przeprowadzonych analiz przedstawiają tabele 5- 6 oraz rysunki 2 i 3.

⁵ W przypadku 11 prac doktorskich i 2 prac habilitacyjnych brak danych w bazie OPI dotyczących tematów tych prac.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Tabela 5 Obszary zainteresowań w naukach o zarządzaniu według kryterium przedmiotowego na podstawie tematów prac doktorskich i habilitacyjnych w latach 2005 – 2009⁶

Lp	Kryterium przedmiotowe	Ogółem		Lata				
		N	%	2005 N	2006 N	2007 N	2008 N	2009 N
1	zarządzanie ogólne	166	21,8	35	29	48	32	22
2	zarządzanie strategiczne	76	10,0	15	16	26	11	8
3	zarządzanie zasobami ludzkimi	47	6,2	4	7	14	9	13
4	zarządzanie marketingowe	96	12,6	29	21	13	26	7
5	zarządzanie finansami i rachunkowością	50	6,6	17	8	9	12	4
6	zarządzanie zmianami	29	3,8	7	12	1	8	1
7	zarządzanie innowacjami	15	2,0	1	3	0	6	5
8	zarządzanie wiedzą	32	4,2	6	8	5	8	5
9	zarządzanie produkcją	9	1,2	5	0	3	1	0
10	zarządzanie logistyczne	23	3,0	7	5	3	5	3
11	zarządzanie jakością	34	4,5	7	13	8	4	2
12	zarządzanie procesami	10	1,3	5	1	1	2	1
13	zarządzanie projektami	7	0,9	2	2	1	0	2
14	zarządzanie ryzykiem	14	1,8	4	4	2	3	1
15	zarządzanie kryzysowe	10	1,3	2	2	4	2	0
16	zarządzanie bezpieczeństwem	7	0,9	1	1	2	2	1
17	kadra kierownicza i przywództwo	17	2,2	4	5	4	1	3
18	kultura organizacyjna	11	1,4	2	3	3	1	2
19	przedsiębiorczość	18	2,4	4	5	3	5	1
20	nadzór korporacyjny	6	0,8	1	0	3	2	0
21	inne	85	11,2	13	24	27	17	4

N- liczba rozpraw doktorskich i habilitacyjnych % - udział procentowy w całości

Źródło: opracowanie własne na podstawie bazy danych Ośrodka Przetwarzania Informacji

⁶ Należy zwrócić uwagę, że niektórych prac nie da się prosto zakwalifikować do którejś z wymienionych kategorii, np. rozprawa, pt. „Zarządzanie zasobami ludzkimi a zarządzanie wiedzą” obejmuje dwie kategorie. Takie przypadki prac zostały zaliczane do wszystkich kategorii, których dotyczą.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Najczęściej podejmowano tematy dotyczące ogólnego zarządzania, tzn. opisu ogólnych koncepcji i modeli zarządzania (np. „Model zarządzania jednostką badawczo-rozwojową w ujęciu procesowym”, „Rozwój przedsiębiorstwa jako rezultat jego wzrostu i sprawności procesów zarządzania”, „Ocena potencjału rozwojowego w zarządzaniu miastem na prawach powiatu”, „Koncepcja organizacji wirtualnej i jej zastosowanie w działalności gospodarczej”, „Instrumenty zarządzania zorientowane na czynnik czasu”). Przyczyną dużego udziału rozpraw z tego zakresu jest zapewne także obszerna formuła zarządzania ogólnego. Dużym zainteresowaniem cieszyło się także zarządzanie marketingowe oraz strategiczne. W obszarze marketingu poruszano przede wszystkim kwestie zarządzania relacjami z klientem (CRM), kształtowania marki produktu i promocji przedsiębiorstwa, natomiast w obszarze zarządzania strategicznego aspekty konkurencyjności organizacji oraz różne typy strategii w przedsiębiorstwach. Często podejmowano także tematy związane z zarządzaniem finansami i rachunkowością, zwłaszcza w zakresie rachunku kosztów i rachunkowości zarządczej oraz zarządzaniem zasobami ludzkimi dotyczące ocen pracowniczych, partycypacji pracowniczej, systemów motywowania itp. Popularne są także tematy związane z zarządzaniem jakością, zarządzaniem wiedzą i zarządzaniem zmianami. Niewiele natomiast obroniono w badanym okresie prac doktorskich i habilitacyjnych z zakresu nadzoru korporacyjnego, zarządzania bezpieczeństwem oraz zarządzania projektami. Prawdopodobnie spowodowane jest to tym, że są to młode, aczkolwiek dynamicznie rozwijające się subdyscypliny zarządzania, mające w stosunku do pozostałych węższy zakres. Maleje także w ostatnich latach liczba prac poruszających problemy zarządzania produkcją.

Kategoria „inne” obejmuje obszary zarządzania wcześniej niesklasyfikowane, w tym min.: kształtowanie systemu kształcenia i rynku usług edukacyjnych, systemy wspierania przedsiębiorstw (zwłaszcza małych i średnich), fundusze pomocowe UE, gospodarkę nieruchomościami itp. Znaczna liczba prac zakwalifikowanych do tej kategorii świadczy o złożonym i interdyscyplinarnym charakterze problemów zarządzania.

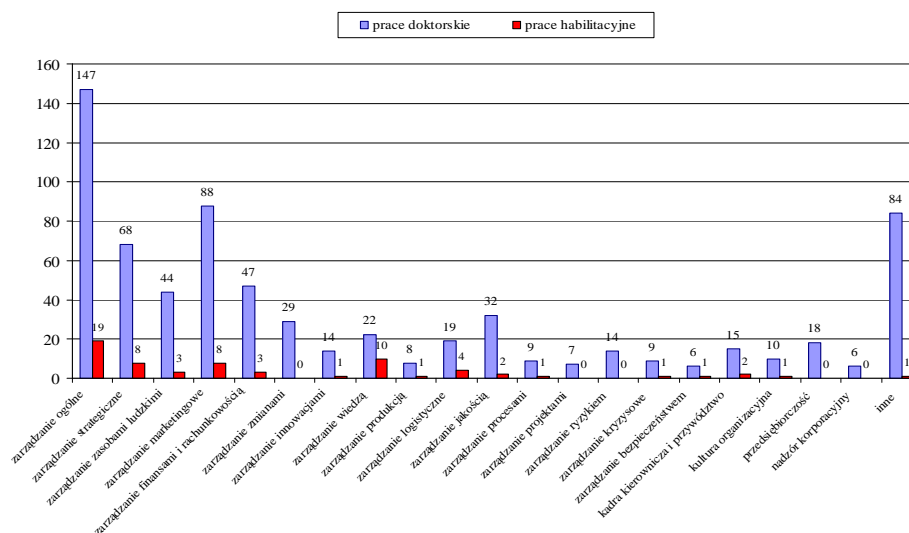
Dokonując rozgraniczenia pomiędzy rozprawami doktorskimi i habilitacyjnymi (ilustracja 2) można zauważyć, że tematyka rozpraw doktorskich praktycznie pokrywa się z ogólną tendencją zainteresowań poszczególnymi obszarami zarządzania. Wyjątek stanowią zarządzanie wiedzą i zarządzanie zmianami.

Rozprawy habilitacyjne dotyczyły przede wszystkim zarządzania ogólnego (28,79% wszystkich rozpraw habilitacyjnych), zarządzania wiedzą (15,15%),

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

zarządzania strategicznego (12,12%) i marketingowego (12,12%), a w pojedynczych przypadkach innych obszarów zarządzania. Należy również zaznaczyć, że niektóre z nich obejmują dwie subdyscypliny, np. prace: *Strategiczny kontekst zarządzania wiedzą* czy *Kulturowe uwarunkowania zarządzania wiedzą w przedsiębiorstwie*.

Ilustracja 2. Rozprawy doktorskie i habilitacyjne według kryterium przedmiotowego w latach 2005 – 2009

Źródło: opracowanie własne

Analiza tematów poszczególnych rozpraw naukowych według kryterium podmiotowego (tabela 6) wykazała, że jako obiekty badań dominują przedsiębiorstwa (75,98% wszystkich prac). Wśród nich 19 rozpraw doktorskich dotyczy sektora bankowego.

Dużą popularnością cieszą się także prace, w których podmiotem rozważań są instytucje administracji państwowej i samorządowej (51 prac, z czego 30% dotyczy problemów zarządzania gminą). Wśród innych organizacji publicznych dużym zainteresowaniem jako obiekt badań i analizy cieszyły się instytucje opieki zdrowotnej (38,64% tej grupy organizacji), szkoły (31,82%, w tym 22,73% rozpraw dotyczyło szkół wyższych) oraz organizacje non profit (11,36%). Świadczy to o coraz większym znaczeniu zarządzania publicznego w naukach o zarządzaniu i prawdopodobnie o celowości wydzielenia tej subdyscypliny.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

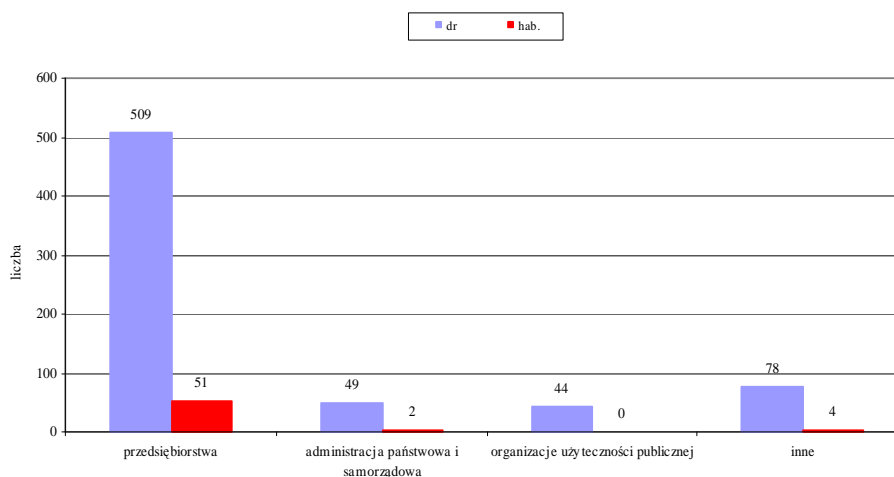
Tabela 6 Obszary zainteresowań w naukach o zarządzaniu według kryterium podmiotowego na podstawie tematów prac doktorskich i habilitacyjnych w latach 2005 – 2009⁷

Lp.	Kryterium przedmiotowe	ogółem	Lata				
			2005	2006	2007	2008	2009
1	przedsiębiorstwa	560	113	120	134	120	73
2	administracja państwowa i samorządowa	51	17	8	15	6	5
3	inne organizacje publiczne	44	8	13	8	11	4
4	inne	82	32	25	18	7	0

Źródło: opracowanie własne

Wśród rozpraw habilitacyjnych dominują rozprawy dotyczące przedsiębiorstw, dwie prace odnoszą się do organizacji samorządowych, zaś tematy pozostałych czterech wskazują na inne obiekty badań (ilustracja 3).

Ilustracja 3. Rozprawy doktorskie i habilitacyjne według kryterium podmiotowego w latach 2005 – 2009

Źródło: opracowanie własne

⁷ Kategoria „inne” obejmuje grupę bardzo zróżnicowanych podmiotów badań. Są to min.: gospodarstwa domowe, rolne, fundusze, konsumenci, produkty, nieruchomości itd.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.*

Biorąc pod uwagę jednocześnie kryterium przedmiotowe i podmiotowe tworzy się macierz zainteresowań polskich doktorantów i habilitantów, którą prezentuje tabela 7.

Tabela 7 Macierz zainteresowań badawczych w naukach o zarządzaniu na podstawie tematów prac doktorskich i habilitacyjnych w latach 2005 – 2009

Lp	Kryterium przedmiotowe	Kryterium podmiotowe			
		przedsiębiorstwa	administracja centralna i samorządowa	organizacje użyteczności publicznej	inne
1	zarządzanie ogólne	130	16	9	11
2	zarządzanie strategiczne	65	4	3	4
3	zarządzanie zasobami ludzkimi	34	5	5	3
4	zarządzanie marketingowe	70	4	8	14
5	zarządzanie finansami i rachunkowością	40	4	2	4
6	zarządzanie zmianami	25	1	3	0
7	zarządzanie innowacjami	15	0	0	0
8	zarządzanie wiedzą	27	1	1	3
9	zarządzanie produkcją	9	0	0	0
10	zarządzanie logistyczne	20	2	0	1
11	zarządzanie jakością	22	5	2	5
12	zarządzanie procesami	7	2	0	1
13	zarządzanie projektami	5	0	0	2
14	zarządzanie ryzykiem	9	0	1	4
15	zarządzanie kryzysowe	10	0	0	0
16	zarządzanie bezpieczeństwem	5	1	1	0
17	kadra kierownicza i przywództwo	14	1	2	0
18	kultura organizacyjna	8	1	0	2
19	przedsiębiorczość	15	0	0	3
20	nadzór korporacyjny	6	0	0	0
21	inne	45	5	9	26

Źródło: opracowanie własne

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

W latach 2005 – 2009 najwięcej prac doktorskich i habilitacyjnych dotyczyło, zgodnie z wynikami wcześniejszych analiz, problemów ogólnego zarządzania w przedsiębiorstwach. Można także zauważyć, że w instytucjach administracji państwowej i samorządowej poza obszarem ogólnego zarządzania rozważano przede wszystkim aspekty zarządzania zasobami ludzkimi, jakością oraz zarządzania strategicznego, marketingowego, finansami i rachunkowością. W innych organizacjach publicznych podejmowano głównie tematykę zarządzania ogólnego, marketingowego i zarządzania zasobami ludzkimi. Natomiast organizacje publiczne nie były obiektem badań w rozprawach poruszających kwestie przedsiębiorczości, nadzoru korporacyjnego, zarządzania innowacjami, projektami, zarządzania kryzysowego i oczywiście zarządzania produkcją. Problemy zarządzania wiedzą i zmianami analizowano głównie w oparciu o przedsiębiorstwa, jednak pojawiły się także prace poruszające te kwestie w odniesieniu do jednostek administracji samorządowej, ochrony zdrowia i instytucji kulturalnych. Połowa prac związanych z przedsiębiorczością dotyczyła sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Dokonując analizy przedmiotowej i podmiotowej tematów prac w ramach otwartych przewodów doktorskich i wszczętych postępowań habilitacyjnych z wybranych polskich uczelni (tabela 8) można zauważyć, że trend zainteresowań poszczególnymi obszarami nauk o zarządzaniu polskich doktorantów i habilitantów niewiele się zmienił. Wciąż dominującymi obszarami zainteresowań są: zarządzanie ogólne (138 prac), zarządzanie marketingowe (50 prac), zarządzanie zasobami ludzkimi (49 prac), zarządzanie strategiczne (47 prac) oraz zarządzanie finansami i rachunkowością (45 prac), a podstawowymi podmiotami badań są nadal przedsiębiorstwa (72,23% wszystkich prac), kolejno instytucje administracji państwowej i samorządowej (9,38%) i inne organizacje publiczne (8,26%). W tej ostatniej kategorii coraz częściej podejmowane są tematy związane z zarządzaniem szkołą (54,5% wszystkich prac tej kategorii, z czego 31,8% stanowiły szkoły wyższe). Nadal popularnym obiektem badań są szpitale i inne organizacje ochrony zdrowia (11 prac). W kategorii „inne podmioty” dość duża liczba prac związana jest z zarządzaniem nieruchomościami.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Tabela 8 Macierz zainteresowań badawczych w naukach o zarządzaniu na podstawie tematów otwartych przewodów doktorskich i wszczętych postępowań habilitacyjnych w wybranych polskich uczelniach

Lp	Kryterium przedmiotowe	Kryterium podmiotowe			
		przedsiębiorstwa	administracja państwowa i samorządowa	organizacje użyteczności publicznej	inne
1	zarządzanie ogólne	88	19	13	18
2	zarządzanie strategiczne	40	2	5	0
3	zarządzanie zasobami ludzkimi	45	2	1	1
4	zarządzanie marketingowe	36	5	3	6
5	zarządzanie finansami i rachunkowością	39	1	0	5
6	zarządzanie zmianami	13	4	3	0
7	zarządzanie innowacjami	14	1	0	0
8	zarządzanie wiedzą	14	3	4	0
9	zarządzanie produkcją	3	0	0	0
10	zarządzanie logistyczne	11	0	0	0
11	zarządzanie jakością	6	1	1	0
12	zarządzanie procesami	3	0	0	0
13	zarządzanie projektami	5	0	0	1
14	zarządzanie ryzykiem	7	0	0	0
15	zarządzanie kryzysowe	4	2	0	0
16	zarządzanie bezpieczeństwem	1	0	0	1
17	kadra kierownicza i przywództwo	12	0	3	0
18	kultura organizacyjna	10	0	2	0
19	przedsiębiorczość	3	0	0	0
20	nadzór korporacyjny	3	0	0	0
21	inne	28	10	9	22

Źródło: opracowanie własne

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Wśród 14 aktualnie wszczętych postępowań habilitacyjnych ponad połowa dotyczy problemów zarządzania ogólnego (min.: identyfikacji tożsamości organizacji w zarządzaniu przedsiębiorstwem, negocjacji jako narzędzia zarządzania, metodyki operacyjnej kontroli w zarządzaniu przedsiębiorstwem czy modeli wzrostu przedsiębiorstw). Pozostałe prace w pojedynczych przypadkach odnoszą się do zarządzania wiedzą, marketingowego, kryzysowego, zarządzania ryzykiem oraz zarządzania rachunkowością i finansami.

5. Projekty badawcze promotorskie i habilitacyjne w latach 2005 – 2009 - analiza aktywności i problemów badawczych

Projektem badawczym nazywa się określone zadanie badawcze zgłoszone przez wykonawcę i przewidziane do rozwiązania w określonym czasie na określonych warunkach. Projekt badawczy habilitacyjny obejmuje badania niezbędne do przedstawienia rozprawy habilitacyjnej, natomiast projekt badawczy promotorski ma na celu przygotowanie rozprawy doktorskiej. Projekty takie są kwalifikowane do finansowania przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego na podstawie wyników przeprowadzanego konkursu wniosków. Ocena złożonego wniosku o finansowanie projektu badawczego habilitacyjnego lub promotorskiego uwzględnia: wartość naukową projektu, zasadność planowanych kosztów w stosunku do przedmiotu i zakresu badań, możliwość wykonania projektu, w tym dorobek naukowy habilitanta lub doktoranta i wyposażenie jednostki naukowej, znaczenie zadań dla rozwoju danej dyscypliny nauki (w tym przypadku dla nauk o zarządzaniu) oraz prawidłowość wykorzystania przez jednostkę naukową wcześniej przyznanych środków finansowych na realizację projektów badawczych [16].

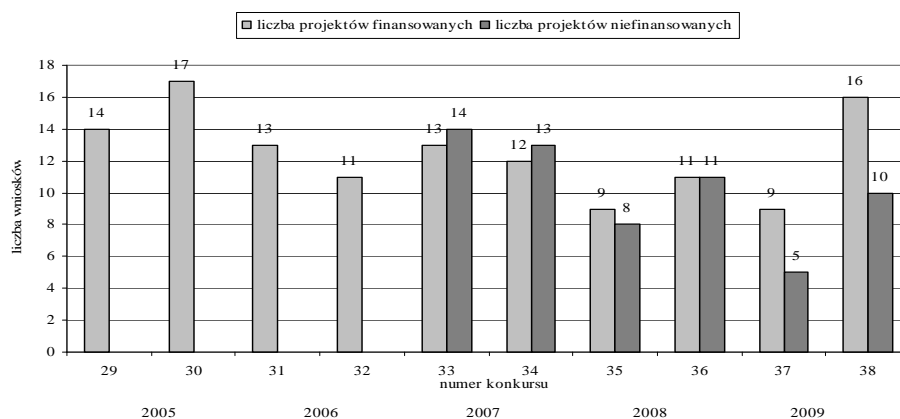
Dokonując analizy ilościowej składanych projektów promotorskich w sekcji nauk o zarządzaniu w latach 2005 – 2009 nie da się wskazać jednoznacznego trendu. Szczegółowe dane na ten temat przedstawiono na ilustracji 4.

Należy przy tym zaznaczyć, że niektóre projekty badawcze na skutek negatywnej decyzji o ich finansowaniu są składane kilkakrotnie na kolejne konkursy. W analizach nie pomijano takich projektów, ponieważ z jednej strony ich złożenie, najczęściej po uwzględnieniu uwag recenzentów, na kolejny konkurs świadczy o aktywności badawczej doktorantów i habilitantów, z

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

drugiej zaś ta sama tematyka projektów świadczy o tym, że zdaniem wnioskujących - jest ona wciąż interesująca i aktualna.

Ilustracja 4. Liczba złożonych wniosków o finansowanie projektów badawczych promotorskich w dyscyplinie nauk o zarządzaniu latach 2005 – 2009⁸

Źródło: opracowanie własne

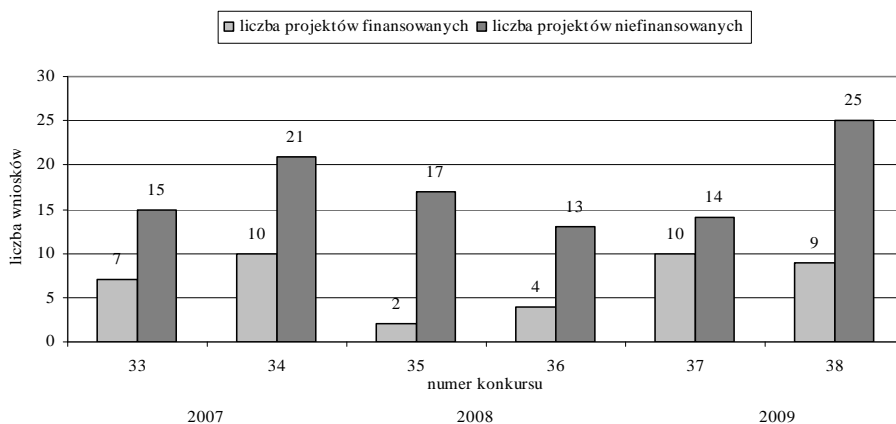
Najwięcej wniosków promotorskich zakwalifikowano do finansowania w 2005 roku (31 projektów), a najmniej w roku 2008 (20 projektów). W pozostałych latach ich liczba wynosiła ok. 25. Biorąc pod uwagę lata 2007 - 2009 najwięcej wniosków złożono w 2007 (52 projekty). Rozważając zaś poszczególne konkursy wyższą aktywnością aplikacyjną wyróżniał się 33, 38 i 34 konkurs.

Na ilustracji 5 przedstawiono liczbę złożonych wniosków o finansowanie projektów habilitacyjnych z podziałem na te, które zakwalifikowano bądź nie do finansowania.

⁸ W latach 2005 – 2006 (konkursy 29 – 32) uzyskano dane tylko w odniesieniu do finansowanych projektów promotorskich.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Ilustracja 5. Liczba złożonych wniosków o finansowanie projektów badawczych habilitacyjnych w dyscyplinie N115 (nauki o zarządzaniu) w latach 2007 – 2009

Źródło: opracowanie własne

Najwięcej wniosków projektów habilitacyjnych złożono na 38 i 34 konkurs (odpowiednio 34 i 31 wniosków), natomiast najmniej na 36 i 35 konkurs (17 i 19 wniosków). Liczba finansowanych projektów habilitacyjnych największa była w 2009r., zaś najmniejsza w 2008r. Zróżnicowanie to spowodowane jest z jednej strony jakością przygotowywanych wniosków, zaś z drugiej wysokością wnioskowanych kwot.

Biorąc pod uwagę typ uczelni wnioskującej o finansowanie projektów badawczych promotorskich i habilitacyjnych (tabela 9) należy wskazać, że blisko połowa wszystkich wniosków pochodzi z uczelni technicznych. Dominują w tym względzie Politechnika Łódzka (24 złożone projekty habilitacyjne i 13 projektów promotorskich) oraz Politechnika Warszawska (7 projektów habilitacyjnych i 24 projekty promotorskie). Dużą aktywność w tym zakresie wykazują także, Politechnika Wrocławska (ogółem 13 złożonych wniosków), Politechnika Lubelska, Politechnika Rzeszowska i Politechnika Częstochowska (po 8 złożonych wniosków).

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Tabela 9 Liczba wniosków o finansowanie projektów badawczych promotorskich i habilitacyjnych a typ uczelni wnioskującej w latach 2005 -2009

Typ uczelni	Ogółem wszystkie wnioski		Projekty badawcze promotorskie		Projekty badawcze habilitacyjne	
	N	%	N	%	N	%
Uniwersytety	57	17,01	29	15,59	27	18,37
Uczelnie techniczne	146	43,58	82	44,09	63	42,86
Uczelnie ekonomiczne	71	21,19	45	24,19	26	17,69
Uczelnie niepubliczne	28	8,36	16	8,60	12	8,16
Inne szkoły wyższe	33	9,85	14	7,52	19	12,93
Razem	335	100,0	186	100,0	27	100,0

N- liczba wniosków % - udział procentowy w danej kategorii

Źródło: opracowanie własne

Spośród uczelni ekonomicznych liderem jest Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu (23 złożone projekty, w tym 20 promotorskich). Należy jednak zaznaczyć, że odznaczał się on dużą aktywnością zwłaszcza w latach 2005 - 2006, a w następnych konkursach jego aktywność znacznie osłabła. Dość dużo wniosków składano z Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie (18 projektów badawczych, w tym 15 promotorskich) oraz Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu (15 projektów badawczych, w tym 7 promotorskich). Natomiast największą aktywnością w zakresie składania projektów badawczych habilitacyjnych wykazała się Szkoła Główna Handlowa (12 złożonych projektów badawczych, w tym 11 habilitacyjnych).

Wśród uniwersytetów na wyróżnienie zasługują Uniwersytet Jagielloński (16 złożonych projektów badawczych, w tym 11 habilitacyjnych) oraz Uniwersytet Szczeciński (14 złożonych projektów badawczych, w tym 11 promotorskich). Z uczelni niepublicznych najwięcej wniosków, aczkolwiek tylko promotorskich, złożono z Akademii L. Koźmińskiego w Warszawie (8 projektów badawczych). Natomiast w kategorii „inne” wyróżniają się uczelnie rolnicze, zwłaszcza Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego (5 wniosków habilitacyjnych i jeden promotorski).

Dokonując analizy jakościowej na podstawie tematów poszczególnych projektów badawczych (tabele 10 i 11) można zauważyć, że wskazane we wcześniejszych analizach tendencje zainteresowań doktorantów i habilitantów

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

uległy niewielkim zmianom. Wciąż dominuje obszar zarządzania ogólnego, marketingowego, strategicznego i zarządzania zasobami ludzkimi. W większym stopniu niż w dotychczas analizowanych pracach, tematy projektów badawczych, zwłaszcza promotorskich, dotyczyły zarządzania innowacjami. Ta subdyscyplina stanowiła 6,61% wszystkich wniosków promotorskich i 4,4% wszystkich wniosków habilitacyjnych, podczas gdy jej udział we wszystkich pracach doktorskich i habilitacyjnych w latach 2005 – 2009 wynosił tylko 1,97%, a w otwartych przewodach doktorskich i wszczętych postępowaniach habilitacyjnych 2,64%.

Tabela 10 Macierz zainteresowań badawczych w naukach o zarządzaniu na podstawie tematów projektów badawczych promotorskich złożonych do finansowania przez MNiSW w latach 2005 -2009

Lp	Kryterium przedmiotowe	Kryterium podmiotowe			
		przedsiębiorstwa	administracja państwowa i samorządowa	organizacje użyteczności publicznej	inne
1	zarządzanie ogólne	37	5	7	5
2	zarządzanie strategiczne	16	1	1	0
3	zarządzanie zasobami ludzkimi	17	3	2	2
4	zarządzanie marketingowe	23	4	1	0
5	zarządzanie finansami i rachunkowością	11	0	1	1
6	zarządzanie zmianami	5	0	1	0
7	zarządzanie innowacjami	16	0	0	0
8	zarządzanie wiedzą	10	0	0	0
9	zarządzanie produkcją	6	0	0	0
10	zarządzanie logistyczne	5	0	0	0
11	zarządzanie jakością	11	0	0	0
12	zarządzanie procesami	2	0	0	0

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

13	zarządzanie projektami	9	1	0	0
14	zarządzanie ryzykiem	4	0	1	0
15	zarządzanie kryzysowe	4	0	0	1
16	zarządzanie bezpieczeństwem	0	0	0	0
17	kadra kierownicza i przywództwo	4	0	2	0
18	kultura organizacyjna	3	0	0	0
19	przedsiębiorczość	1	0	0	0
20	nadzór korporacyjny	1	0	0	0
21	inne	11	0	2	5

Źródło: opracowanie własne

W okresie ostatnich trzech lat złożono tylko jeden wniosek habilitacyjny z zakresu zarządzania finansami i rachunkowością. Więcej projektów badawczych z zakresu zarządzania produkcją i projektami składano w kategorii wniosków promotorskich niż habilitacyjnych. Dość popularne są projekty dotyczące badań w zakresie zarządzania wiedzą (10 wniosków promotorskich i 5 habilitacyjnych) oraz zarządzania jakością (odpowiednio 11 i 4 wnioski).

Biorąc pod uwagę obiekty badań, dominują przedsiębiorstwa, w tym 9,78% stanowią małe i średnie. W mniejszym stopniu niż w przypadku pozostałych prac tematy projektów badawczych dotyczą administracji państwowej i samorządowej. W badanym okresie jednostki te były obiektami badań w 14 projektach promotorskich i 9 projektach habilitacyjnych, co stanowi 5,73% wszystkich wniosków. Natomiast w przypadku tematów rozpraw doktorskich i habilitacyjnych zrealizowanych w latach 2005-2009 jednostki te stanowiły 6,91%, a w przypadku otwartych przewodów doktorskich 9,61%.

Inne organizacje publiczne cieszyły się większym zainteresowaniem i wskazane zostały jako obiekty badań w 18 projektach promotorskich (co stanowi 7,44% ogółu tej kategorii wniosków) i 20 habilitacyjnych (12,58%). Szczególnym zainteresowaniem cieszyły się tu jednostki oświaty, zwłaszcza szkoły wyższe.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Tabela 11 Macierz zainteresowań badawczych w naukach o zarządzaniu na podstawie tematów projektów badawczych habilitacyjnych złożonych do finansowania przez MNiSW w latach 2007 -2009

Lp	Kryterium przedmiotowe	Kryterium podmiotowe			
		przedsiębiorstwa	administracja państwowa i samorządowa	organizacje użyteczności publicznej	inne
1	zarządzanie ogólne	44	4	7	5
2	zarządzanie strategiczne	15	0	1	0
3	zarządzanie zasobami ludzkimi	10	0	1	0
4	zarządzanie marketingowe	17	2	3	1
5	zarządzanie finansami i rachunkowością	0	0	1	0
6	zarządzanie zmianami	5	0	2	0
7	zarządzanie innowacjami	5	2	0	0
8	zarządzanie wiedzą	5	0	0	0
9	zarządzanie produkcją	1	0	0	0
10	zarządzanie logistyczne	1	0	0	0
11	zarządzanie jakością	4	0	0	0
12	zarządzanie procesami	1	0	0	0
13	zarządzanie projektami	0	0	0	0
14	zarządzanie ryzykiem	3	0	0	0
15	zarządzanie kryzysowe	2	0	1	0
16	zarządzanie bezpieczeństwem	0	0	0	0
17	kadra kierownicza i przywództwo	3	0	0	0
18	kultura organizacyjna	0	0	1	0
19	przedsiębiorczość	1	0	1	0
20	nadzór korporacyjny	1	0	0	0
21	inne	3	1	2	3

Źródło: opracowanie własne

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Rozpatrując tematy poszczególnych projektów z perspektywy ich finansowania można zauważyć, że w kategorii wniosków habilitacyjnych przeważają wnioski z zakresu zarządzania ogólnego (18 projektów badawczych) i strategicznego (8 projektów badawczych) oraz w pojedynczych przypadkach z innych obszarów z wyjątkiem zarządzania finansami i rachunkowością, zarządzania logistycznego, marketingowego, procesami, projektami, jakością i produkcją. Natomiast w przypadku projektów badawczych promotorskich finansowane zostały wnioski z każdego wyróżnionego obszaru, przy dominującym udziale zarządzania ogólnego (39 wniosków), zarządzania marketingowego (20 wniosków) i zarządzania zasobami ludzkimi (15 wniosków).

6. Podsumowanie

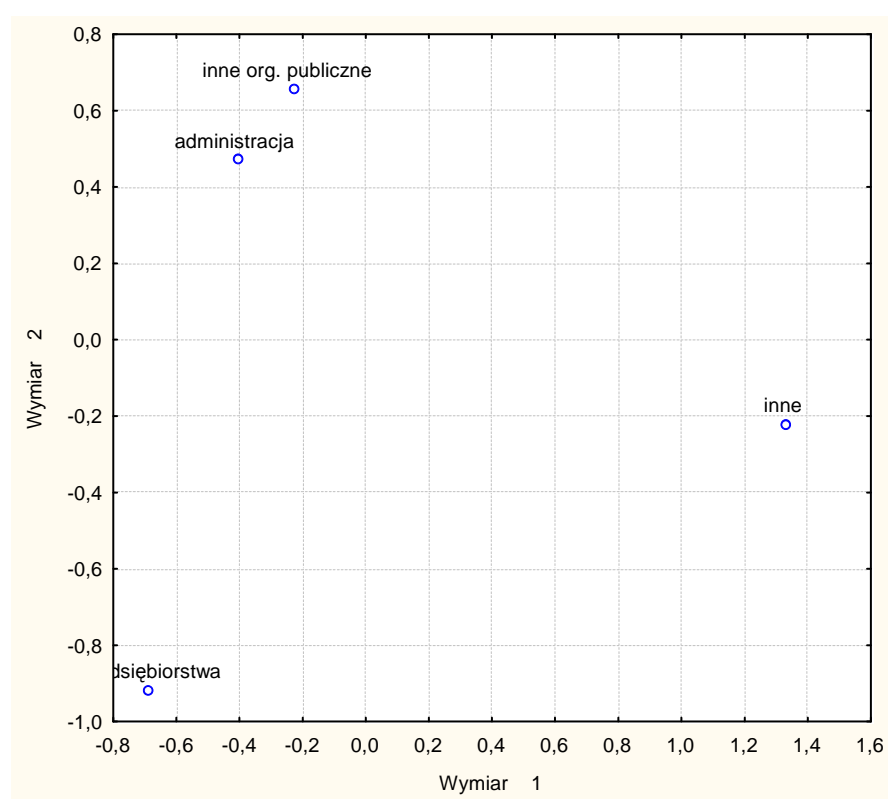
Nauki o zarządzaniu charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem z uwagi na szeroki zakres problemów, jakimi się zajmują oraz różnorodność organizacji i innych podmiotów stanowiących obiekt badań. Są to nauki, które dynamicznie się rozwijają i stale poszerzają. Zdaniem T. Oleksyna w przypadku zarządzania mamy do czynienia ze złożoną rzeczywistością, w której klasyka współlistnieje z awangardą, jest mnóstwo sprzeczności i paradoksów, materia nie jest uładzona, a odwieczna walka pomiędzy porządkiem a chaosem nie ma zwycięzcy [9, s. 58]. O rozwoju i coraz szerszym zakresie problemowym tych nauk w naszym kraju świadczy między innymi wysoka aktywność badawcza i różnorodność zainteresowań badawczych doktorantów i habilitantów dyscypliny nauk o zarządzaniu polskich ośrodków akademickich. Wyrazem tej aktywności jest duża liczba nadanych stopni doktora i doktora habilitowanego nauk ekonomicznych w zakresie nauk o zarządzaniu, kilkaset otwartych przewodów doktorskich i kilkanaście wszczętych postępowań habilitacyjnych oraz licznie składane na każdy konkurs wnioski o finansowanie projektów badawczych, zarówno promotorskich, jak i habilitacyjnych. Natomiast szerokie zainteresowania przejawiają się w różnorodności tematów podejmowanych prac badawczych.

Na ilustracjach 6 i 7 przedstawiono zależności między obszarami zainteresowań doktorantów i habilitantów z punktu widzenia obiektu i tematyki badań. Zaprezentowane dane wskazują, że administracja państwowa i samorządowa oraz inne organizacje publiczne stanowią obiekty badań dla

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

podobnej problematyki, najczęściej z zakresu zarządzania ogólnego, marketingowego i zarządzania zasobami ludzkimi. Przedsiębiorstwa jako obiekt badawczy występują we wszystkich wyróżnionych subdyscyplinach nauk o zarządzaniu, dominując w zarządzaniu procesami. Natomiast problemy związane z kadrą kierowniczą i przywództwem, zarządzaniem zmianami, kulturą organizacyjną i zarządzaniem ryzykiem są bardzo często analizowane w przedsiębiorstwach, ale podejmowane są również w odniesieniu do organizacji publicznych.

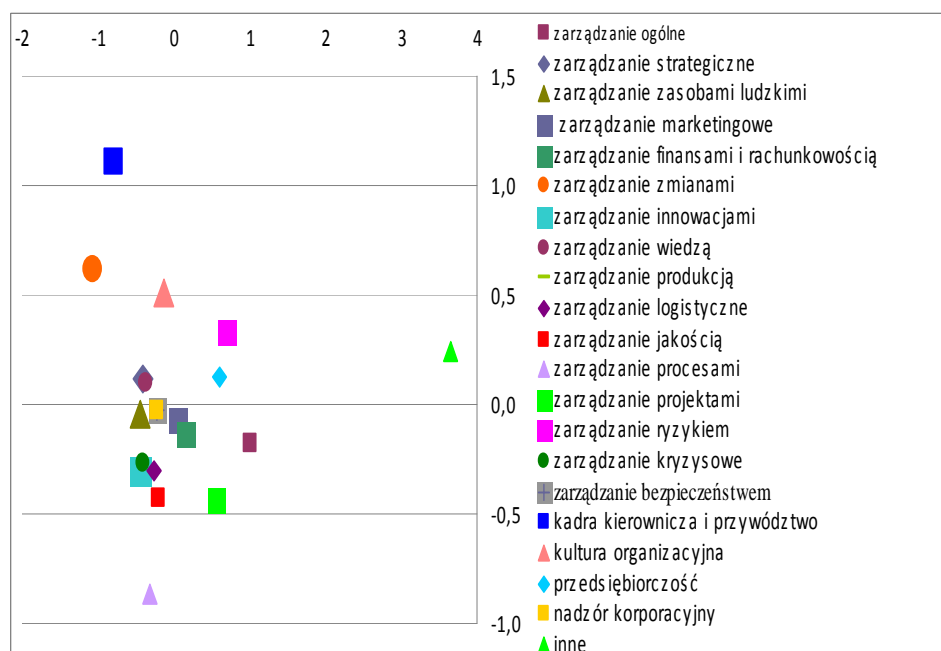
Ilustracja 6. Kryterium podmiotowe w wymiarach kryterium przedmiotowego

Źródło: Opracowanie własne

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Ilustracja 7. Kryterium przedmiotowe w wymiarach kryterium podmiotowego

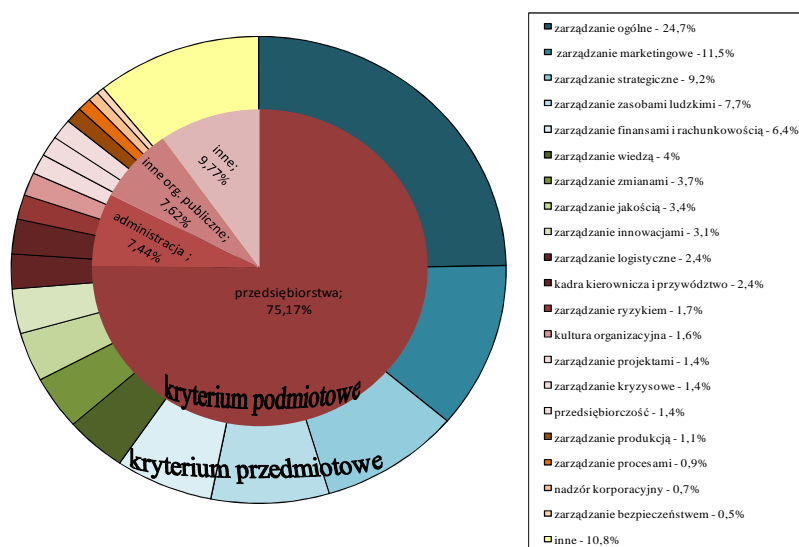
Źródło: Opracowanie własne

W celu podsumowania dotychczasowe rozważania stworzono mapę badań aktywności i zainteresowań badawczych doktorantów i habilitantów polskich uczelni, którą przedstawiono na ilustracji 8.

Zaprezentowana mapa obejmuje tylko pewien wycinek aktywności badawczej i obszarów zainteresowań w naukach o zarządzaniu. Powinna ona być wzbogacana wynikami dalszych analiz, min. specjalizacji i aktywności badawczej uczestników studiów doktoranckich, projektów badawczych własnych, rozwojowych, celowych i zamawianych, czy badań realizowanych w ramach działalności statutowej i badań własnych przez poszczególne ośrodki akademickie.

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

Ilustracja 8 Mapa aktywności badawczej i obszarów zainteresowań w naukach o zarządzaniu doktorantów i habilitantów polskich uczelni

Źródło: Opracowanie własne

Literatura

- [1] Bielski M.: *Podstawy teorii organizacji i zarządzania*, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 2004
- [2] Czermiński A., Czerska M., Nogalski B., Rutka R., Apanowicz J.: *Zarządzanie organizacjami*, Dom Organizatora TNOiK, Toruń 2002
- [3] Grajewski P.: *Organizacja procesowa*, PWE, Warszawa 2007
- [4] Jokiel G: *O celach nauki organizacji i zarządzania*, [w:] *Nowe kierunki w zarządzaniu przedsiębiorstwem – celowość, skuteczność i efektywność*, H. Jagoda, J. Lichtarski (red.), Wydawnictwo AE we Wrocławiu, Wrocław 2006
- [5] Kostera M., *Czym zajmują się nauki zarządzania?*, [w:] *Nowe kierunki w zarządzaniu*, M. Kostera (red.): Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008
- [6] Kowalczewski W. (red): *Współczesne paradygmaty nauk o zarządzaniu*, Difin, Warszawa 2008

Źródło: A. Zakrzewska – Bielawska, M. Trocki, *Aktywność badawcza doktorantów i habilitantów polskich ośrodków akademickich* [w:] S. Lachiewicz, B. Nogalski (red.), *Osiągnięcia i perspektywy nauk o zarządzaniu*, Oficyna Wolters Kluwer, Warszawa 2010, s. 129 – 161.

- [7] Koźuch B.: *Nauka o organizacji*, Wydawnictwa fachowe CeDeWu.PL, Warszawa 2007
- [8] Krzyżanowski L.J., *Nauki organizacji i zarządzania w Polsce w latach 1900-1995*, Komitet Nauk Organizacji i Zarządzania PAN, Warszawa 1995
- [9] Oleksyn T.: *Granice zarządzania*, [w:] *Współczesne paradygmaty nauk o zarządzaniu*, Kowalczewski W. (red), Difin, Warszawa 2008
- [10] Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 22 stycznia 2008 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania oraz rozliczania środków finansowych na naukę przeznaczonych na finansowanie projektów badawczych (Dz.U. z 2008 r. Nr 21, poz. 126).
- [11] Sudoń S.: *Nauki o zarządzaniu. Węzłowe problemy i kontrowersje*, Dom Organizatora TNOiK, Toruń 2007
- [12] Systematyka nauk według OECD, http://pl.wikipedia.org/wiki/Systematyka_nauk_wedlug_OECD
- [13] Trocki M.: *Tożsamość nauk o zarządzaniu*, Przegląd Organizacji 1/2005
- [14] Uchwała Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów z dnia 24 października 2005 roku, Monitor Polski z dnia 12 grudnia 2005r. nr 79, poz. 1120 ze zmianą w MP z 2008 r. nr 97, poz. 843
- [15] Ustawa o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z dnia 14 marca 2003r., Dz. U. Nr 65, poz. 595
- [16] Ustawa z dnia 8 października 2004 r. o zasadach finansowania nauki, Dz.U. z 2004 r. Nr 238 poz. 2390 z 4 listopada 2004 r. wraz z późniejszymi zmianami
- [17] Wykaz dyscyplin na potrzeby składania wniosków, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, <http://www.nauka.gov.pl/finansowanie/finansowanie-nauki/projekty-badawcze/projekty-badawcze/arttykul/wykaz-dyscyplin-napotrzeby-skladania-wnioskow/>
- [18] Założenia do nowelizacji ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym oraz ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, 20091030_EEE_zalozenia_po_RM,http://www.nauka.gov.pl/fileadmin/user_upload/52/76/52765/zalozenia20090615.doc
- [19] http://www.ck.gov.pl/images/PDF/Wykaz/wykaz_jednostek.pdf
- [20] http://nauka.opi.org.pl/granty/granty_inf_f_nauka.htm
- [21] http://www.stat.gov.pl/gus/5840_1177_PLK_HTML.htm
- [22] http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_E_szkoly_wyzsze_2008.pdf